Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

STATISTISKE MEDDELELSER,

TRETTENDE BIND.

UDGIVET AF DET STATISTISKE BUREAU.

KJÖBENHAVN.

BIANCO LUNOS BOGTRYKKERI.

1877.

V.

Udbyttet af Hösten

i Aarene 1875 og 1876.

Hösten i 1875*).

Med nogenlunde Nöjagtighed at kunne bestemme Störrelsen af Höstudbyttet bör navnlig i et Land, der som Danmark er væsentlig agerbrugende, være en af den officielle Statistiks vigtigste Opgaver; thi Höstens Udfald er her en Sag, der ikke alene vedrörer Landmanden, men som i större eller mindre Grad paavirker saavel Statens som alle enkelte Samfundsklassers Interesser.

I Erkjendelse heraf er der ogsaa siden Slutningen af forrige Aarhundrede her i Landet blevet udarbejdet aarlige officielle Höstberetninger, hvilke til Grundlag havde skematiske Indberetninger, der indsendtes af Amtmændene, og paa hvilke för hver enkelt Kornsort saavel for Kvantiteten som for Kvaliteten var anfört en Karakterbetegnelse (udmærket godt, meget godt, godt, temmelig godt, maadelig og slet). I de senere Aar er denne Beretning bleven udarbejdet i det statistiske Bureau og trykt i Landhusholdningsselskabets Aarsberetninger. Om end disse Höstberetninger ganske vist ikke ere uden Interesse, da de, som stöttede paa et större fra alle Landets Egne indsamlet Materiale, give et samlet Udtryk for, om hele Landets Höst betragtet under Et kan antages at have været over eller under Middelhöst, saa kan det dog ikke nægtes, at de

*) En Beretning om Hösten i 1875 er allerede meddelt i »Tidsskrift for Landökonomi«. 4de Række, 10de Bind, S. 349 ff.

ikke længere tilfredsstille de Fordringer, der maae stilles til en Höststatistik, navnlig fordi de anvendte Betegnelser ere saa löse og ubestemte, at de umuliggjöre enhver blot nogenlunde nöjagtig Sammenstilling mellem Fortid og Nutid, mellem de forskjellige Egne af Landet, eller mellem Danmark og fremmede Lande. Man har derfor ment, at der for Fremtiden burde söges tilvejebragt en Höststatistik, der hvert Aar kunde meddele med bestemte Tal Störrelsen og Værdien af Aarets Höstudbytte. Tilvejebringelsen af en saadan Statistik lettes her i Landet betydelig derved, at man igjennem de hvert 5te Aar foretagne Undersögelser om Störrelsen og Anvendelsen af det tilsaaede Areal har fuldstændige og som det synes tillige ret paalidelige Oplysninger om, hvor stort et Areal der i ethvert af Landets Sogne anvendes til de forskjellige Sædarter og andre dyrkede Planter; hvis man nu tillige kunde forskaffe sig Oplysning om, hvormeget der i ethvert af Landets Sogne i Gjennemsnit var höstet pr. Tönde Land af enhver af de der dyrkede Plantearter, kunde man ved at sammenholde disse to Rækker af Oplysninger beregne Störrelsen af det samlede Höstudbytte. Ved Hjælp af forskjellige Oplysninger, som man paa anden Maade kunde forskaffe sig, vilde dernæst Rigtigheden af det paa den anförte Maade indvundne Resultat nærmere kunne kontrolleres.

Efter at Indenrigsministeriet paa Foranledning fra det statistiske Bureau havde bifaldet, at der sögtes fremskaffet de omhandlede Oplysninger om det gjennemsnitlige Höstudbytte pr. Td. Land, bleve ved Cirkulære af 5. April 1875 Amtmændene anmodede om at give samtlige Sogneraad og Byraad Paalæg om at udfylde följende af det statistiske Bureau udarbejdede Skema saa betids, at de udfyldte Exemplarer af Amtmændene kunde være indsendte til Bureauet inden Udgangen af hvert Aars Marts Maaned.

Foruden de paa Skemaet anförte Spörgsmaal var der endnu forskjellige andre, som det kunde være önskeligt at faae besvarede for at fuldstændiggjöre den tilsigtede Oversigt over Höstens Udfald; men af Frygt for ved strax at spörge om for meget at skade Besvarelsernes Nöjagtighed har man indtil videre udsat Forlangendet om yderligere Oplysninger.

I. Sogn, Herred, Amt

var Gjennemsnitsudbyttet af Hösten i Aaret 1875 pr. Td. Land

af Hvede.		af Rug.		af Byg.		af Havre.		af Boghvede.	af Ærter og anden Bælgsæd.	af Blandsæd.	af Kartofler.	af andre Rodfrugter.	af Raps.	af andre Handelsplanter.	af Ager-Hö.	af Eng-Hö.
Tdr.	Hollandsk Vægt i ä pr. Td. Korn.	Tdr.	Hollandsk Vægt i ⅓ pr. Td. Korn.	Tdr.	Hollandsk Vægt i ⅓ pr. Td. Korn.	Tdr.	Hollandsk Vægt i ä pr. Td. Korn.	Tdr.	Tdr.	Tdr.	Tdr.	Tdr.	Tdr.	Tdr.	Læs.	Læs.

Ovenstaaende Skema önskes udfyldt saaledes, at der for enhver af de anförte Kornsorter m. M. med Talstörrelser angives, hvormange Tönder (samt disses gjennemsnitlige Vægt) eller Læs der i 1875 skjönnes at være avlede i Gjennemsnit pr. Td. Land paa de i Sognet liggende Jorder. Oplysende Anmærkninger kunne anföres paa Bagsiden.

17*

Ved först at forlange Indberetningerne saa sent, som i Cirkulæret anfört, taber ganske vist Beretningen i öjeblikkelig Interesse; men man har frygtet for, at By- og Sogneraadene, hvis Spörgsmaalene stilledes til dem tidligere, forinden det kunde antages, at Udtærskningen i det Væsentlige var tilendebragt, ikke vilde være i Stand til at besvare dem med den tilstrækkelige Nöjagtighed.

Hvad angaaer Spörgsmaalet om Paalideligheden af de Resultater, hvortil man er kommet, da vil Afgjörelsen heraf for den væsentligste Del beroe paa den Grad af Nöjagtighed, der kan tillægges det af By- og Sogneraadene opgivne Gjennemsnitsudbytte. I flere Henseender stiller nu ganske vist det heromhandlede Skema vanskeligere Opgaver for Sogneraadene, end det sædvanlig er Tilfældet med lignende Indsamlinger af statistiske Oplysninger, især gjælder dette om Spörgsmaalet, hvad der maa forstaaes ved Gjennemsnitsudbyttet, og hvorledes dette beregnes. Men saavidt man har været i Stand til at kontrollere Opgivelserne, synes det dog, at man i de fleste Tilfælde baade har forstaaet og besvaret de stillede Spörgsmaal rigtig.

Med Hensyn til den anden Række af Data, hvorpaa Beregningerne stötte sig, Areal-Opgivelserne, da kan der næppe være nogen Tvivl om, at disse, om der end i det Enkelte findes mangfoldige mindre Unöjagtigheder, dog i det Væsentlige ere rigtige; derimod fremkommer der Unöjagtigheder derved, at Areal-Opgivelserne ere fra 1871, men Opgivelserne af Gjennemsnitsudbyttet fra 1875. Vel kan det nu antages, at paa Grund af det regelmæssige Sædskifte er det dyrkede Areals Fordeling mellem de enkelte Plantearter i det Hele den samme i begge Aarene, men man faaer derimod ikke med ind i Beregningen den Forögelse af det dyrkede Areal, som er fremkommen ved Opdyrkninger, Inddæmninger o. L., der have fundet Sted i de 4 Aar fra 1871 til 1875. Hvor stor denne Forögelse har været, kan endnu ikke afgjöres, men i de 5 Aar fra 1866 til 1871 belöb den sig i Jylland til 3,3 pCt. (151,000 Tdr. Land) og paa Öerne til 1,8 pCt. (43,000 Tdr. Land), og det er ikke rimeligt, at den har været mindre i de paafölgende 4 Aar. I Sommeren 1876*)

*) Som tidligere anfört var Beretningen om Udbyttet af Hösten i 1875

vil der imidlertid paany blive foretaget en Undersögelse af det dyrkede Areals Störrelse og Benyttelse, og man vil altsaa, naar Resultaterne heraf foreligge, blive i Stand til at bedömme Störrelsen af den Fejl, som er begaaet ved at lægge Arealet i 1871 til Grund for Beregningen af Höstudbyttet i 1875.

De saakaldte Handelsplanter (Hör, Hamp, Humle, Kommen, Spergel m. m.) har man, med Undtagelse af Raps, ikke kunnet medtage, da flere af de hertil nödvendige Oplysninger ikke kunne skaffes tilveje, men denne Mangel er ikke af större Betydning, da det med alle disse Planter dyrkede Areal tilsammen for hele Landet under Et ikke belöber sig til mere end 14,000 Tdr. Land. Kun paa Fyen og i Ringkjöbing Amt vil Udeladelsen af disse Planter kunne være af nogen kjendelig Virkning.

Endelig kan det endnu bemærkes, at ved de mindre almindelig dyrkede Sædarter, navnlig Raps og Boghvede, har i mange Tilfælde de hermed dyrkede Arealer været saa smaa, at de have undgaaet Vedkommendes Opmærksomhed, eller at man har anseet det for overflödigt at angive det deraf vundne Udbytte; som Följe af disse mange smaa Udeladelser fremtræde disse Sædarter med et noget mindre Udbytte, end de virkelig have givet. De Arealer, hvis Udbytte man saaledes ikke har kunnet bestemme, ere blevne fordelte forholdsmæssig mellem de 4 Hovedkornsorter.

Til Grund for Udregningen af Værdien af Höstudbyttet er saavidt mulig lagt Kapitelstaxterne for Aaret 1875, men da der som bekjendt ikke sættes Taxt paa alle her i Landet dyrkede Planter, har man ved flere af disse maattet benytte Priser, der paa anden Maade ere skaffede tilveje.

Hovedresultaterne af den paa foranförte Maade af det statistiske Bureau foretagne Beregning over Höstudbyttet i Aaret 1875 meddeles paa efterfölgende Tabel, paa hvilken findes anfört saavel Störrelsen som Værdien af Höstudbyttet af enhver af de vigtigere dyrkede Plantearter i ethvert af Landets Amter.

---

allerede trykt, forinden Oplysningerne om det besaaede og beplantede Areals Störrelse for Aaret 1876 bleve indsamlede.

Oversigt over Udbyttet

Amt.	Hvede.		Rug.		Byg.	
	Udbytte i Tönder.	Værdi i Kroner.	Udbytte i Tönder.	Værdi i Kroner.	Udbytte i Tönder.	Værdi i Kroner.
Kjöbenhavns	43663	736159	234403	3,208976	449425	5,918928
Frederiksborg	25218	448555	224560	3,048668	284488	3,715795
Holbæk	108870	1,941152	281137	3,848761	534399	7,038130
Sorö	120535	2,150873	215803	2,954294	477788	6,292434
Præstö	165162	2,944838	206316	2,814463	490761	6,463320
Bornholms	23542	419741	78488	1,015948	71619	871593
Maribo	295161	5,357235	149416	2,174864	474508	6,692807
Odense	111276	1,983992	315496	4,199088	482290	6,457795
Svendborg	117898	2,094913	268417	3,572580	461239	6,179995
Öernes Amter	1,011325	18,077458	1,974036	26,837642	3,726517	49,630797
Hjörring	14169	249800	248549	3,129234	205573	2,290085
Thisted	5695	100402	125658	1,656172	139172	1,553160
Aalborg	5578	98339	253997	3,201437	208680	2,383980
Viborg	3732	65795	287397	3,651631	208295	2,455899
Randers	23106	407359	310496	4,011609	293897	3,664898
Aarhus	33235	592574	330834	4,274370	395051	4,926286
Veile	64660	1,152875	274259	3,707982	372490	4,669641
Ringkjöbing	3857	67999	228863	3,158310	143151	1,686318
Ribe	8450	148974	175730	2,549842	117853	1,444879
Jyllands Amter	162482	2,884117	2,235783	29,340587	2,084162	25,075146
Hele Kongeriget	1,173807	20,961575	4,209819	56,178229	5,810679	74,705943

af Hösten i Aaret 1875.

Havre.		Boghvede.		Ærter og anden Bælgsæd.		Blandsæd til Modenhed.	
Udbytte i Tönder.	Værdi i Kroner.	Udbytte i Tönder.	Værdi i Kroner.	Udbytte i Tönder.	Værdi i Kroner.	Udbytte i Tönder.	Værdi i Kroner.
312730	3,008463	"	"	52761	878470	14557	151538
361188	3,446428	674	7530	19369	325772	25125	261530
399683	3,844950	874	9770	32335	543874	39012	406391
357601	3,436071	78	880	30054	505626	51886	537666
380371	3,659165	"	"	84938	1,428654	40562	422246
130246	1,092954	96	992	18646	313668	5241	50309
213982	2,085078	"	"	88723	1,484172	89228	818221
466833	4,397513	14110	157750	27160	456780	159635	1,641000
406433	3,828593	3351	37453	35854	603025	90812	933500
3,029067	28,799215	19183	214375	389840	6,540041	516058	5,222401
460986	3,577246	96	1073	2260	38464	5621	51544
394208	3,413840	"	"	15099	256984	26677	260634
481461	3,674189	4775	53383	4501	76608	7139	65464
606934	4,866120	24773	276962	6128	104298	8460	82495
612304	5,529106	8947	100027	7858	133744	15204	152343
721508	6,515217	13154	147057	12426	209501	18113	182454
708252	6,537165	28434	332928	14473	243436	16787	170384
322430	2,863183	22543	249551	998	16985	10749	106629
281835	2,685888	60386	650960	6246	106305	2909	30108
4,589918	39,661954	163108	1,811941	69989	1,186325	111659	1,102055
7,618985	68,461169	182291	2,026316	459829	7,726366	627717	6,324456

Oversigt over Udbyttet af

Amt.	Kartofler.		Andre Rodfrugter.	
	Udbytte i Tönder.	Værdi i Kroner.	Udbytte i Tönder.	Værdi i Kroner.
Kjöbenhavns	121392	606960	483391	560734
Frederiksborg	312115	1,560575	93045	107927
Holbæk	204946	1,024730	207462	240648
Sorö	120266	601330	93889	108904
Præstö	59051	295255	57186	66333
Bornholms	89720	448600	27609	32025
Maribo	63570	317850	143509	166471
Odense	162131	810655	114382	132675
Svendborg	118863	594315	75516	87590
Öernes Amter	1,252054	6,260270	1,295989	1,503307
Hjörring	174503	872515	45689	52998
Thisted	197612	988060	44425	51533
Aalborg	361051	1,805255	71825	83314
Viborg	178028	890140	52607	61025
Randers	169913	849565	119892	139075
Aarhus	147566	737830	135923	157666
Veile	143854	719270	124404	144306
Ringkjöbing	244234	1,221170	44790	51957
Ribe	173483	867415	29840	34614
Jyllands Amter	1,790244	8,951220	669395	776488
Hele Kongeriget	3,042298	15,211490	1,965384	2,279795

Hösten i Aaret 1875 (fortsat).

Raps.		Agerhö.		Enghö.		Den samlede Værdi i Kroner.
Udbytte i Tönder.	Værdi i Kroner.	Udbytte i Læs à 1000 ℔	Værdi i Kroner.	Udbytte i Læs à 1000 ℔	Værdi i Kroner.	
248	6076	59881	1,796430	24871	746130	17,618864
30	735	66509	1,995270	31404	942120	15,860905
775	18987	51929	1,557870	50237	1,507110	21,982373
84	2058	57387	1,721610	29158	874740	19,186486
252	6174	80093	2,402790	36550	1,096500	21,599738
211	5169	18004	540120	13079	392370	5,183489
10	245	63561	1,906830	25905	777150	21,780923
2806	68737	75846	2,275380	47095	1,412850	23,994215
851	20849	58696	1,760880	35209	1,056270	20,769963
5267	129030	531906	15,957180	293508	8,805240	167,976956
"	"	22613	678390	83981	2,519430	13,460779
"	"	16233	486990	28880	866400	9,634175
"	"	19421	582630	70246	2,107380	14,131979
"	"	7721	231630	74847	2,245410	14,931405
70	1715	8325	249750	90454	2,713620	17,952811
"	"	22971	689130	74620	2,238600	20,670685
"	"	27014	810420	44038	1,321140	19,809547
210	5145	13302	399060	130438	3,913140	13,739447
"	"	11498	344940	117350	3,520500	12,384425
280	6860	149098	4,472940	714854	21,445620	136,715253
5547	135890	681004	20,430120	1,008362	30,250860	304,692209

Udbyttet af Hösten i 1875 var altsaa for hele Landet:

Af Hvede	1,173807	Tdr.	til en	Værdi af	20,961575	Kr.
— Rug	4,209819	—	—	—	56,178229	—
— Byg	5,810679	—	—	—	74,705943	—
— Havre	7,618985	—	—	—	68,461169	—
— Boghvede	182291	—	—	—	2,026316	—
— Ærter og anden Bælgsæd	459829	—	—	—	7,726366	—
— Blandsæd til Modenhed	627717	—	—	—	6,324456	—
— Kartofler	3,042298	—	—	—	15,211490	—
— andre Rodfrugter	1,965384	—	—	—	2,279795	—
— Raps	5547	—	—	—	135890	—
— Agerhö	681004	Læs	—	—	20,430120	—
— Enghö	1,008362	—	—	—	30,250860	—

Ordnes de dyrkede Planter efter Störrelsen af det Udbytte, de have givet i 1875, faaes følgende Række:

Byg gav et Udbytte af	74,7	Millioner	Kr.
Havre	68,5	—	—
Rug	56,2	—	—
Hö	50,7	—	—
Hvede	21,0	—	—
Kartofler	15,2	—	—
Bælgsæd	7,7	—	—
Blandsæd til Modenhed	6,3	—	—
Rodfrugter (undt. Kartofler)	2,3	—	—
Boghvede	2,0	—	—
Raps	0,1	—	—

Tilsammen indbragte Hösten et Bruttobelöb af 305 Millioner Kroner, hvoraf 168 Millioner komme paa Öerne, 137 Millioner paa Jylland.

Paa de enkelte Amter fordeler Belöbet sig paa följende Maade:

Amterne ordnede efter Höstudbyttets Störrelse.

	Höstudbyttets Værdi.
Odense Amt	24,0 Mill. Kr.
Holbæk Amt	22,0 — —
Maribo Amt	21,8 — —
Præstö Amt	21,6 — —
Svendborg Amt	20,8 — —
Aarhus Amt	20,7 — —
Vejle Amt	19,8 — —
Sorö Amt	19,2 — —
Randers Amt	18,0 — —
Kjöbenhavns Amt	17,6 — —
Frederiksborg Amt	15,9 — —
Viborg Amt	14,9 — —
Aalborg Amt	14,1 — —
Ringkjöbing Amt	13,7 — —
Hjörring Amt	13,5 — —
Ribe Amt	12,4 — —
Thisted Amt	9,6 — —
Bornholms Amt	5,2 — —

Sees hen til den naturlige Deling af Landet i Stedet for til den administrative Inddeling, faaes, at i Jylland og paa de större af Öerne var Höstudbyttets Værdi följende:

i Jylland	136,7 Mill. Kr.
paa Sjælland med Samsö	93,1 — —
- Möen	3,2 — —
- Bornholm	5,2 — —
- Falster	6,9 — —
- Lolland	14,9 — —
- Fyen	40,0 — —
- Langeland	3,8 — —
- Ærö	1,0 — —

Betragter man Forholdet mellem det dyrkede Areal og det derpaa indvundne Udbytte, kommer man til det Resultat, at Gjen-

nemsnitsudbyttet pr. Td. Land har været 114 Kr.; men der har naturligvis i denne Henseende været meget store Forskjelligheder i de enkelte Dele af Landet; störst har Udbyttet været i Kjöbenhavns Amt, hvor der i Gjennemsnit vandtes pr. Td. Land 144 Kr., mindst i Ringkjöbing Amt, hvor det i Gjennemsnit kun belöb sig til 80 Kr. pr. Td. Land, altsaa kun lidt over Halvdelen af Udbyttet i Kjöbenhavns Amt. I Gjennemsnit var paa Öerne Udbyttet pr. Td. Land 133 Kr., i Jylland 97 Kr.

Ordnes Amterne efter Störrelsen af Gjennemsnitsudbyttet pr. Td. Land i 1875, faaes följende Række:

	Gjennemsnitsudbytte pr. Td. Land.
Kjöbenhavns Amt	144 Kr.
Holbæk Amt	138 —
Sorö Amt	137 —
Frederiksborg Amt	134 —
Maribo Amt	134 —
Svendborg Amt	131 —
Præstö Amt	130 —
Odense Amt	129 —
Veile Amt	122 —
Aarhus Amt	118 —
Bornholms Amt	113 —
Randers Amt	108 —
Thisted Amt	106 —
Viborg Amt	93 —
Ribe Amt	84 —
Hjörring Amt	82 —
Aalborg Amt	82 —
Ringkjöbing Amt	80 —

Tages den naturlige Deling af Landet, viser Öen Langeland sig som den i 1875 forholdsvis mest produktive Del af Landet, idet Gjennemsnitsudbyttet her var 148,2 Kr. pr. Td. Land, derefter följer Falster med et Gjennemsnitsudbytte af 139,1 Kr., Sjælland med et Gjennemsnitsudbytte af 135,1 Kr., Ærö med 132,7 Kr., Möen ligeledes med 132,7 Kr., Lolland med 131,2 Kr., Fyen med 128,3 Kr., Bornholm med 113 Kr. og sidst Jylland med kun 97,0 Kr. pr. Td. Land.

Betragtes særlig Udbyttet pr. Td. Land af de 4 Hovedkornsorter Hvede, Rug, Byg og Havre, der jo i Danmarks Agerbrug spille en saa overvejende Rolle, og som i 1875 indbragte et Beløb af c. 220 Mill. Kr. eller c. 72 pCt. af det samlede Höstudbytte, viser det sig, at der af disse Kornsorter i Gjennemsnit er blevet höstet pr. Td. Land:

Gjennemsnitsudbytte pr. Td. Land.

Amt.	Hvede.	Rug.	Byg.	Havre.
	Tönder.	Tönder.	Tönder.	Tönder.
Kjöbenhavns	11,7	11,7	12,9	13,5
Frederiksborg	10,8	10,9	11,3	12,7
Holbæk	12,5	11,6	11,6	13,0
Sorö	11,7	11,7	11,7	12,9
Præstö	11,4	10,9	11,0	12,3
Bornholms	8,5	9,8	9,4	10,7
Maribo	11,6	11,1	10,3	12,1
Odense	11,4	10,4	10,9	11,7
Svendborg	11,8	10,5	11,2	12,5
Öernes Amter	11,5	11,0	11,3	12,4
Hjörring	8,4	8,0	8,7	9,1
Thisted	11,5	9,6	10,9	11,7
Aalborg	10,7	8,2	8,2	9,1
Viborg	8,5	8,2	8,8	10,5
Randers	10,2	9,3	9,3	11,2
Aarhus	9,9	9,3	9,8	11,9
Veile	11,0	8,8	10,6	11,7
Ringkjöbing	9,2	6,6	7,6	8,1
Ribe	8,8	6,1	7,1	9,2
Jyllands Amter	10,1	8,2	9,1	10,4
Hele Kongeriget	11,3	9,3	10,4	11,1

Af det med disse Hovedkornsorter besaaede Areal indvandtes i 1875 i Gjennemsnit for hele Landet 123 Kr. pr. Td. Land, paa Öerne 147 Kr., i Jylland 101 Kr. Höjest stod Maribo Amt med et Gjennemsnitsudbytte af 159 Kr. pr. Td. Land, lavest stod Ringkjöbing Amt med 83 Kr. pr. Td. Land.

Ordnes, ligesom ovenfor, Amterne efter Störrelsen af det forholdsvise Gjennemsnitsudbytte pr. Td. Land, der er indvundet paa de med Hovedkornsorterne besaaede Arealer, faaes följende Række:

	Gjennemsnitsudbytte pr. Td. Land.
Maribo Amt	159 Kr.
Kjöbenhavns Amt	158 —
Sorö Amt	152 —
Holbæk Amt	152 —
Præstö Amt	145 —
Svendborg Amt	143 —
Frederiksborg Amt	141 —
Odense Amt	137 —
Veile Amt	121 —
Aarhus Amt	117 —
Thisted Amt	112 —
Randers Amt	112 —
Bornholms Amt	112 —
Viborg Amt	94 —
Ribe Amt	89 —
Hjörring Amt	86 —
Aalborg Amt	85 —
Ringkjöbing Amt	83 —

En Rækkefölge som den ovenstaaende giver ganske vist et væsentligt Bidrag til Bedömmelsen af Jordens Produktivitet i Landets forskjellige Egne, men det maa dog ikke oversees, at det anförte Gjennemsnitsudbytte er Brutto, og at som Følge deraf de mere intensivt drevne Jorder möde frem med et större Udbytte end de mere extensivt drevne, uanseet om disses Frugtbarhed og Netto-Udbytte mulig ere lige saa store eller endog större end hines. Ligeledes ville i Almindelighed de mindre frugtbare Jorder i Forhold til deres virkelige Produktivitet fremvise et större Brutto-Udbytte end de mere frugtbare Jorder, paa hvilke Produktions-Omkostningerne under sædvanlige Forhold udgjöre en mindre Andel af Udbyttet. Endelig maa det ogsaa erindres, at foruden selve Jordens Produktivitet ere ogsaa Priserne medbestemmende, og disse stille sig i det Hele gunstigere for de i Nærheden af Kjöbenhavn liggende Amter end for mere fjerntliggende Egne af Landet.

Hösten i 1876.

I Lighed med hvad der skete i 1875 er der ogsaa i 1876 fra det statistiske Bureau blevet udsendt Skemaer til samtlige By- og Sogneraad, paa hvilke disse have angivet Gjennemsnitsudbyttet pr. Td. Land af de vigtigere Sæd- og Plantearter. Ved Siden heraf blev der ligeledes af samtlige By- og Sogneraad afgivet Beretning om Störrelsen af det Areal, der benyttedes til enhver af de dyrkede Sædarter og Planter. Ved Hjælp af disse to Rækker Data lader sig altsaa beregne Störrelsen af Höstudbyttet i 1876. En saadan Beregning er bleven foretaget i det statistiske Bureau, og denne viser som Resultat, at der i Aaret 1876 er blevet indhöstet

af Hvede	1,024668	Tdr.
- Rug	3,629234	—
- Byg	4,736200	—
- Havre	6,385985	—
- Boghvede	123126	—
- Ærter og anden Bælgsæd.	486275	—
- Blandsæd til Modenhed . .	855657	—
- Kartofler	2,725526	—
- Andre Rodfrugter	2,650472	—
- Raps	8704	—
- Hö	2,295580	Læs a 800 ℔.

Beregnes Penge-Værdien af dette Udbytte med saavidt mulig Benyttelse af de stedlige Kapitelstaxter, faaes: at Höstudbyttet af

Hvede	havde	en	Værdi	af	19,677728	Kroner
Rug	—	-	—	-	52,826525	—
Byg	—	-	—	-	63,512163	—
Havre	—	-	—	-	62,162345	—
Boghvede	—	-	—	-	1,552524	—
Ærter og anden Bælgsæd	—	-	—	-	7,949606	—
Blandsæd til Modenhed . .	—	-	—	-	10,178435	—
Kartofler	—	-	—	-	16,334903	—
Andre Rodfrugter	—	-	—	-	3,613081	—
Raps	—	-	—	-	243385	—
Hö	—	-	—	-	54,935276	—

Hösten i 1876 har herefter givet et samlet Udbytte af 293 Millioner Kroner. Dette er omtrent 12 Millioner Kr. mindre end i 1875, i hvilket Aar Höstudbyttet regnedes at have en Værdi af henved 305 Millioner Kr. Herved maa imidlertid mærkes, som allerede i vedkommende Beretning omtalt, at Höstudbyttet for 1875 er udregnet efter Areal-Opgivelsen for 1871, den seneste, der den Gang havdes, medens Höstudbyttet i 1876 er udregnet efter Areal-Opgivelser ligeledes fra 1876; den stadige Tilvæxt i det dyrkede Areal, der har fundet Sted fra 1871 til 1876 er altsaa tagen med i Betragtning ved Hösten i 1876, men ikke ved Hösten i 1875. Beregnes Höstudbyttets Störrelse i 1875 efter de nye Areal-Opgivelser, vilde man faae, at Udbyttet i dette Aar skulde have belöbet sig til over 320 Millioner Kroner, altsaa have været over 27 Millioner Kroner större end Udbyttet i 1876. Mindre-Udbyttet i 1876 vilde have været endnu adskilligt större, naar ikke Priserne i det Hele taget havde været höjere end Aaret forud. Beregnedes saaledes Hösten for 1875 med de samme Priser og det samme Areal som i 1876, vilde man komme til det Resultat, at Forskjellen mellem de to Aars Höstudbytte belöb sig til 48 Millioner Kroner. Udbyttet af Hösten i 1876 var i de enkelte Amter fölgende:

		Höstudbyttets Værdi
Odense	Amt	21,9 Mill. Kr.
Holbæk	—	21,5 —
Præstö	—	21,1 —
Maribo	—	20,9 —
Svendborg	—	18,9 —
Frederiksborg	—	18,6 —
Kjöbenhavns	—	18,3 —
Sorö	—	18,3 —
Aarhus	—	18,1 —
Randers	—	17,7 —
Veile	—	17,5 —
Ringkjöbing	—	13,8 —
Aalborg	—	13,6 —
Hjörring	—	13,3 —
Viborg	—	12,6 —
Ribe	—	11,8 —
Thisted	—	8,6 —
Bornholms	—	6,4 —

I de enkelte Landsdele var Værdien af Höstudbyttet følgende:

i Jylland	127,0 Mill. Kr.
paa Sjælland med Samsö . . .	94,5 —
- Fyen	36,1 —
- Lolland	14,3 —
- Falster	6,6 —
- Bornholm	6,4 —
- Langeland	3,9 —
- Möen	3,3 —
- Ærö	0,8 —

Det samlede Höstudbytte paa Öerne havde en Værdi af 166 Millioner Kr.; det samlede Höstudbytte i Jylland, som anfört, en Værdi af 127 Millioner Kr.

Udbyttet og Værdien af enhver af de vigtigere dyrkede Sæd- og Plantearter i ethvert af Landets Amter sees af efterfölgende Tabel:

Oversigt over Udbyttet

Amt.	Hvede.		Rug.		Byg.	
	Udbytte i Tdr.	Værdi i Kr.	Udbytte i Tdr.	Værdi i Kr.	Udbytte i Tdr.	Værdi i Kr.
Kjöbenhavns	41825	796370	230247	3,329177	407304	5,475664
Frederiksborg	25102	478960	215936	3,122437	258094	3,471359
Holbæk	99856	1,949597	235237	3,398676	476768	6,398807
Sorö	100853	1,915664	174492	2,521070	403105	5,415734
Præstö	139135	2,685208	172866	2,505963	411742	5,542743
Bornholms	23510	459423	82343	1,177677	73409	938188
Maribo	238278	4,537497	113117	1,700472	422494	5,760140
Odense	104335	1,952640	253952	3,743543	399221	5,367677
Svendborg	104011	2,032386	199419	2,933454	369354	4,971494
Öernes Amter . . .	876905	16,807745	1,677609	24,432469	3,221491	43,341806
Hjörring	12362	243808	226268	3,144228	153139	2,007601
Thisted	3918	76555	116884	1,689062	91398	1,115530
Aalborg	4786	91304	216893	3,130764	147569	1,988579
Viborg	3231	63021	242010	3,519378	130757	1,769191
Randers	20607	393182	262299	3,792838	245278	3,299014
Aarhus	29090	568419	262719	3,777390	296232	3,951735
Veile	60932	1,183600	213546	3,055657	263176	3,488875
Ringkjöbing	3407	66173	236617	3,592158	102483	1,385524
Ribe	9430	183921	174389	2,692581	84677	1,164308
Jyllands Amter . . .	147763	2,869983	1,951625	28,394056	1,514709	20,170357
Hele Kongeriget . . .	1,024668	19,677728	3,629234	52,826525	4,736200	63,512163

af Hösten i Aaret 1876.

Havre.		Boghvede.		Ærter og anden Bælgsæd.		Blandsæd til Modenhed.	
Udbytte i Tdr.	Værdi i Kr.	Udbytte i Tdr.	Værdi i Kr.	Udbytte i Tdr.	Værdi i Kr.	Udbytte i Tdr.	Værdi i Kr.
285988	2,882765	281	3550	47531	775004	22202	259767
338080	3,407847	1276	16114	20716	338497	54926	642635
356871	3,597255	1212	15312	41165	674279	52154	610292
311018	3,141824	638	8057	38896	646887	65657	869365
335672	3,373486	105	1324	89330	1,457763	63879	800724
139603	1,220074	132	1668	17608	287285	24730	289410
187223	1,850028	21	265	82376	1,345519	107085	1,266827
388858	3,850053	5216	65837	34809	553306	161911	1,885021
322746	3,179156	2392	30206	45302	738778	97369	1,139226
2,666059	26,502488	11273	142333	417733	6,817318	649913	7,763267
433315	3,759571	192	2431	2547	41782	12632	147670
309160	2,819408	51	645	19174	311742	33624	393990
371665	3,746364	5992	75743	2879	48247	8634	100927
418487	3,784582	16747	212648	2549	41087	7245	84523
528483	5,327107	12041	152059	8373	136804	27324	319695
584028	5,665072	6517	82310	12491	203791	34863	407897
521575	5,023140	13271	166353	13675	236906	40416	480746
302817	2,970553	20048	250763	1614	26464	27334	319761
250396	2,564060	36994	467239	5240	85465	13672	159959
3,719926	35,659857	111853	1,410191	68542	1,132288	205744	2,415168
6,385985	62,162345	123126	1,552524	486275	7,949606	855657	10,178435

Oversigt over Udbyttet af

Amt.	Kartofler.		Rodfrugter.	
	Udbytte i Tdr.	Værdi i Kr.	Udbytte i Tdr.	Værdi i Kr.
Kjöbenhavns	99396	596976	615141	818339
Frederiksborg	319220	1,915320	167358	222588
Holbæk	147412	895872	312961	415267
Sorö	82113	490132	170755	220919
Præstö	50207	301242	121303	162567
Bornholms	99270	595620	55277	73521
Maribo	55620	333110	211564	331464
Odense	141686	814916	178204	280198
Svendborg	124239	745434	153257	203834
Öernes Amter	1,119163	6,688622	1,985820	2,728697
Hjörring	186956	1,121739	49007	65193
Thisted	205602	1,235612	27339	36384
Aalborg	345232	2,082392	60730	80950
Viborg	130125	774750	39280	52373
Randers	159926	959556	122342	162740
Aarhus	102218	615108	179180	238109
Veile	104709	628154	100824	133043
Ringkjöbing	218839	1,312434	61630	83244
Ribe	152756	916536	24320	32348
Jyllands Amter	1,606363	9,646281	664652	884384
Hele Kongeriget	2,725526	16,334903	2,650472	3,613081

Hösten i Aaret 1876 (fortsat).

Raps.		Agerhö.		Enghö.		Den samlede Værdi i Kroner.
Udbytte i Tdr.	Værdi i Kr.	Udbytte i Læs à 800 ℔.	Værdi i Kr.	Udbytte i Læs à 800 ℔.	Værdi i Kr.	
275	7564	97086	2,334758	44290	1,057281	18,337215
1090	29975	154505	3,708108	54084	1,298004	18,651844
1219	33533	88115	2,094586	59412	1,426000	21,509476
224	6160	96569	2,341141	31487	749970	18,326923
770	21166	127907	3,072168	48018	1,140137	21,064491
258	7095	37245	893892	17645	423452	6,367305
12	330	115647	2,787216	41234	1,003816	20,916684
2430	70833	79305	1,903077	57572	1,378228	21,865329
1198	32945	71288	1,710672	49354	1,184496	18,902081
7476	209601	867667	20,845618	403096	9,661384	165,941348
58	1595	41015	958844	77817	1,826442	13,320904
24	660	10933	262500	27385	646716	8,588804
250	6875	25842	621650	68310	1,639094	13,612889
102	2805	12742	305710	85008	2,039592	12,649660
610	16789	20928	502278	111669	2,680056	17,742118
56	1540	24772	594520	84400	2,012640	18,118531
10	275	41098	981091	87560	2,089887	17,467727
118	3245	20895	497128	138622	3,270414	13,777861
"	"	14765	354348	131056	3,145364	11,766129
1228	33784	212990	5,078069	811827	19,350205	127,044623
8704	243385	1,080657	25,923687	1,214923	29,011589	292,985971

Gjennemsnitsudbyttet pr. Td. Land var for hele Kongeriget 104 Kr., for Öerne 128 Kr., for Jylland derimod kun 84 Kr.

I de enkelte Amter var Gjennemsnitsudbyttet pr. Td. Land følgende:

(Amterne ordnede efter Udbyttets Störrelse)

	Gjennemsnitsudbytte pr. Td. Land
Frederiksborg Amt	149 Kr.
Kjöbenhavns —	141 —
Bornholms —	131 —
Holbæk —	130 —
Sorö —	126 —
Præstö —	125 —
Randers —	125 —
Maribo —	123 —
Svendborg —	118 —
Odense —	117 —
Aarhus —	98 —
Veile —	95 —
Thisted —	91 —
Hjörring —	75 —
Aalborg —	74 —
Ringkjöbing —	73 —
Viborg —	72 —
Ribe —	63 —

Betragtes Landsdelene, da var Udbyttet störst paa Langeland, nemlig 154 Kr. pr. Td. Land; derefter følger Möen med et Udbytte af 136 Kr. pr. Td. Land; Sjælland gav et Udbytte af 133 Kr., Bornholm 131 Kr., Falster 130 Kr., Lolland 120 Kr., Ærö 118 Kr., Fyen 95 Kr. og Jylland 84 Kr. pr. Td. Land.

Betragtes særlig Udbyttet af de fire Hovedkornsorter, da var Gjennemsnitsudbyttet af dem pr. Td. Land:

Gjennemsnitsudbytte pr. Td. Land.

Amt.	Hvede.	Rug.	Byg.	Havre.
	Tönder.	Tönder.	Tönder.	Tönder.
Kjöbenhavns	10,6	12,0	11,5	12,5
Frederiksborg	10,9	10,7	10,4	12,1
Holbæk	10,1	10,3	10,2	11,9
Sorö	8,8	10,3	10,1	11,6
Præstö	9,0	9,8	9,7	11,3
Bornholms	9,5	9,9	9,4	10,9
Maribo	8,6	9,8	9,1	10,9
Odense	9,3	9,1	9,3	10,7
Svendborg	9,1	8,7	9,3	10,5
Öernes Amter	9,2	10,0	9,9	11,4
Hjörring	8,1	6,7	6,1	8,1
Thisted	9,7	8,3	7,1	9,6
Aalborg	8,4	6,5	5,5	6,7
Viborg	6,7	6,5	5,1	6,7
Randers	9,6	7,5	7,6	9,5
Aarhus	8,9	7,1	7,6	9,4
Veile	9,3	6,6	7,6	8,8
Ringkjöbing	8,2	6,0	5,7	7,1
Ribe	8,0	5,7	4,9	7,5
Jyllands Amter	8,9	6,7	6,5	8,1
Hele Kongeriget	9,1	7,9	8,5	9,2

Ansat til Værdi, gave de 4 Hovedkornsorter under Et følgende Gjennemsnitsudbytte pr. Td. Land:

Kjöbenhavns	Amt	153 Kr.
Holbæk	—	141 —
Frederiksborg	—	139 —
Sorö	—	137 —
Maribo	—	135 —
Præstö	—	134 —
Odense	—	126 —
Svendborg	—	125 —
Bornholms	—	120 —

(Gjennemsnitsudbytte pr. Td. Land af de 4 Hovedkornsorter, fortsat)

Randers	—	103 Kr.
Aarhus	—	99 —
Thisted	—	96 —
Veile	—	96 —
Hjörring	—	80 —
Ribe	—	80 —
Ringkjöbing	—	78 —
Aalborg	—	77 —
Viborg	—	73 —

Efter den naturlige Deling af Landet var Gjennemsnitsudbyttet af de 4 Hovedkornsorter pr. Td. Land følgende:

paa Langeland	156 Kr.
- Sjælland med Samsö . .	144 —
- Falster	140 —
- Möen	137 —
- Lolland	133 —
- Fyen	123 —
- Bornholm	120 —
- Ærö	109 —
i Jylland	87 —

Det statistiske Bureau, September 1877.

V. Falbe-Hansen.